

RAGADOZÓMADARAK ÉS HOLLÓK FÉSZKELÉSE A MECSEKBEN

Írta: AGÁRDI EDE, Püspökszenterzsébet (Baranya m.)

VIDÉKÜNKÖN a legelterjedtebb nagyobb ragadozó madár az egerésző ölyv, (*Buteo buteo*), tehát avval foglalkozom bővebben.

Az egerésző ölyvet nálunk — néhány úri vadász kivételével — senki sem hívja a nevének. Mint a nagyobb ragadozókat általában, az ölyvet is sasnak, kányának, tikhordó kányának nevezik. Hallottam már »siókányának« mondani, mely névvel síró hangját akarja jelölni a nép. Színezetre nézve a nálunk látható egerésző ölyv két típusát ismerem. Egyik a mellén egyenletesen, világosabb foltokkal tarkázott, a másik a sötétebb, mondhatnám díszesebb példány. Általában mondhatom, hogy ahányat még láttam, mind más-más színezésű volt. Nagyságra nézve is nagy az eltérés az egerésző ölyvek közt.

Elég gyakori madarunk és mint fészkelő sem tartozik a ritkaságok közé a Mecsekben. Egész éven át látható, de gyakoribb az őszi és téli hónapokban, mint tavasszal, amikor fészkelésre a hegységbe vonul vissza. 1919—1929-ig, tehát 11 évi megfigyeléseimből és feljegyzéseimből megállapítottam, hogy kint a mezőn a következő hónapokban, a következő esetekben láttam egerésző ölyvet. November hóban 7 esetben, decemberben 10, januárban 16, februárban 6, márciusban 3, áprilisban 4 esetben. Májustól októberig semmi említésre méltó feljegyzést nem tartalmaznak naplóim, a fészkeléstől eltekintve, az ölyvre vonatkozólag. Nyáron, amikor a fiatalok már szárnyra keltek, kint tartózkodik a mezőn, különösen a réten. Ősszel is, télen is állandóan kint látni a mezőn, utakhoz közel, kis akác-erdőcskék fölött. Hol repülve látni, nem nagy magasságban, amint kényelmesen szántja a levegőt, hol pedig leül az út mentén egy fára vagy táviró oszlopra. Sebesen sohasem láttam repülni. A nyugodtság, higgadtság megtestesítője. Szinte búskomornak mondhatom. Különösen télen az emberjárta utak mellé húzódik és elég közel bevárja a kocsit, gyalogost is, nem úgy, mint nyáron. Az elmúlt hideg télen egy egerésző ölyv az országútnak csaknem ugyanazon a pontján, ugyanazon telefonvezeték-oszlop tetején ült heteken át, reggel, amikor az autóbusz arra ment. Egyetlen egy esetben, az 1928/1929-i szigorú télen megfigyeltem, amint Szellő községben bent az utcán, egyik ház előtt álló diófán ült. Mellette, szinte alatta elmentünk szánnal, de nem zavartatta magát és visszajövet, egy óra mulva még mindig ugyanott találtam.

Szinte állandó kísérője a körvadászatoknak. Talán figyeli a megsebzett nyulakat és könnyű zsákmányt remélve kíséri a vadászokat? Soha nem volt alkalmam megfigyelni, hogy vadászat alkalmával lőtt vadról vagy dögről szállt volna föl. Szomorú azonban, hogy a téli vadászatokon nagyon sokat lelőnek belőlük. Méltóságos repüléssel ott kering a kör fölött és sok, különösen kezdő puskás örömet leli benne, ha egy szép lövéssel lehozhatja a magasból az ártatlan ölyvet, az ő nyelvükön sast. Sajnos, hogy éppen ez a hasznos ragadozónk kerül tömegesen puskacső elé. Egyetlen egy esetben sem emlékszem, hogy héja, kánya, karvaly vagy sólyom esett volna ilyenkor. Azok óvatosabbak. Ez a körülmény is, hogy így puskaövésre bevár, jámborságára, mondhatnám ostobaságára vall.

Nem is kártékony ez a lomhareptű, kényelmes mozgású szép ragadozónk. Egyetlen esetet kivéve, soha nem láttam, hogy vadban, éneklő madárban vagy emberi lakás közelében tartózkodó házi szárnyasban kárt tett volna. Az 1928/1929-i rendkívüli tél úgy látszik a *Buteo* táplálkozásában is rendkívüli körülményeket

váltott ki. 1928 február 23-án szánon voltam vadlúdra vadászni. Egy völgyben, rétszélben, kis akácfák mellett egy ölyv lent a földön volt és valamit evett. Közeledtünkre fölszállt egy akácfára. Utána szarka repült a prédára. Kiváncsi voltam, min lakmároznak? Oda mentem. Egy fécányú volt. A fécán mellét már elfogyasztották, csak csont és toll volt már. Azt lett volna jó megállapítani, hogy az ölyv fogta-e el a hidegtől meggémberedett fécánt vagy a szarkák, vagy már elpusztulva találták. De még ha az ölyv fogta volna is, elenyésző csekély kár ez azzal a haszonnal szemben, amit rovar, főleg egér pusztításával tesz.

Április hónapban az erdő fölött, az erdő mellett látni. Gyönyörűség elnézni, amint végtelen nyugalommal kering a magasban, szárnylibbenés nélkül, szép köröket írva le, gyönyörködteti párját a repülés művészetével. Ilyenkor hallani legjobban éles híé, híjé hangját.

Fészkelésének ideje április. Feljegyzéseim szerint, legkorábban 1928 április 2-án találtam egy 3-as fészkealjat, amikor a tojások már fiasak voltak. Legkésőbb 1925 május 10-én szedtem 2 tiszta tojását egy fészkekből. 1927 március 27-én már leszállt fészkeről, de fészket nem néztük meg. Ugyanez év április 6-án négy fészkekről leröpült az ülő ölyv. Ekkor találtam legtöbb fészket, amikor 12 lakottat néztem meg. Az időjárás, a tavasz késői beállta kevésbé befolyásolja fészkelésben, mint kisebb madarainkat. Az 1928/1929-i hideg és hosszú tél után, amikor a tavasz nem akart beköszönteni, április 12-én talált három fészkealj tojása annyira kötött volt, hogy a tojások egy hét alatt megfakadtak volna s így számítva, — hogy költése csak 21 napig tart — a fészkelés ideje rendesen mondható. Tiszta tojását április első felében, sőt inkább csak első harmadában találni. Fészkelés helyéül a Mecsek-hegység oldalait és pedig úgy a délre, mint északra nézőket is fölhasználja. Északra néző oldalon mégis ritkábban találni és akkor is védettebb helyen. Szívesen választja a gödrök, szakadékok, de legalább is oldalak partján álló fákat fészkekrakás céljára. Teljesen sík területen csak egyszer tudtam a fészket. Nem fél az utak közelségétől, sőt a gyalogutak és erdei nyiladékok közelében egyenesen szeret fészket rakni. Az erdőszéleket csak úgy kedveli, mint az erdő mélyét. A fészkek nincsenek közel egymáshoz. Egyidőben lakott fészkeket egy km távolságon belül egy ízben találtam. Rendesen több km távolságra vannak egymástól. Legszívesebben választja fészkelés helyéül a vastag, simatorzsű bükkfát. Gyakran találni cser, ritkábban tölgyfán, fenyő és cseresznyefán. Más fán még nem találtam. A fának rendesen első elágazásába rakja fészket, néha följebb, ha az első elágazás nincs megfelelő magasságban. Egyszer találtam, 1927 április 3-án tölgyfán 20 méter magasban a fészket, egy a törzstől három méterre, vízszintes irányban kihajló ágon. A fészkek rendes magassága 15 méter körül van. Egyszer előfordult mégis, hogy 1927 április 17-én 7 méter magasban, tölgyfán, még hozzá egy erdei nyiladék mellett fészkelte. Ez a fészkelő pár egyáltalában nem volt óvatos a fészkek helyének kiválasztásakor. Ilyen alacsonyan máskor nem fordult elő. Húsz méter magasban négyszer találtam.

Egyszer 25 méter magasban. A magasságot növelte még az a körülmény, hogy a fa egy meredek, mély, köves szakadék szélén volt. Fészke egyszer cserfán, 20 m magasban, a fa tetején kinőtt fagyöngybokorban volt. A fészkek alapja erős ágakból, belseje vékonyabb ágakból és ágacsakából van építve. Bélelve nem szokott lenni. A fészkek csészéje nem mély, csaknem lapos. Az új fészkek elég magas, jó építmény, a régié — melyeket szintén laknak, laposabb alkotmányok. A régi fészkekben ritkán költ az ölyv. Mindössze három esetet tudok, hogy fölhasználta költésre az öreg fészket. Fészkeknél egy esetben sem találtam madár vagy valami vad maradványait. Egyszer egy vakond hullá volt a fészkekben.

Kotlás idején az ülő ölyv nyugodtan bevárja az embert, míg a fa alá ér. Rendesen a fészekből kiálló farka árulja el az öreget. Legtöbbször csak akkor száll fel a fészekről, ha megüti az ember a fát, vagy egyébként zajt csinál. Ilyenkor hangtalanul repül le és nem is jön a közelbe, legföljebb a fészek fölött a magasban kering. Fészekszedéskor sohasem csap le az öreg, még csak jelét sem adja semmiféle ellenállásnak vagy védekezésnek. Ez is jámborságára vall.

Kísérletkép megcsináltam, hogy teljes, négyes fészekalját betakartam száraz lombbal, ágakkal, vajjon folytatja-e a kotlást? Egy hét múlva megnéztem és ugyanígy találtam a fészket. Mégcsak kíváncsi sem volt a két öreg ölyv, hogy mi történt a tojásaival. Csekély fáradságba került volna, hogy tojásaihoz férjen és megmentse jövendő családját. Nem tette, inkább otthagyta a fészket. Emlékszem, még kisgyermek koromban, mikor a sárgarigófészket zavartuk, milyen lármát csinált a két öreg madár! Ha ereje engedte volna, még talán meg is támadt volna. Ha a tövisszűrő gébics fészkéhez közeledünk, akárhányszor ott terem mellette az öreg és idegesen illegeti jobbra-balra a farkát, ezzel is harcias formát vesz fel, védelmi állásba helyezkedik. A legtöbb madárszülő félti fészket és bizonyos mértékben szinte megakadályozni igyekszik családi boldogságának szétválását, — mindegyik a maga módján. Csak az ölyv az a madár, amelyik vagy végtelen gyávaságában, vagy ostobaságában a védekezés legcsekélyebb jele nélkül veszni hagyja otthonát. Kényesnek, — mint némelyik énekes madarat, nem mondhatom. Egyes fészket többször megvizsgáltam, tojását kézbe vettem, mégsem hagyta ott a fészket.

A tojások száma 2, 3 és 4. Az általam átvizsgált fészkekben három tojás annyiszor fordul elő, mint négy. Kettő ritkábban. Két tojás is teljes fészekaljat képez azonban, mert többször találtam már erősen kotlott kettős fészekaljat, amelyikhez tehát már nem tojott volna az anyamadár. Gyűjteményemben lévő tojások legnagyobb hossza 60 mm, legkisebb hossza 52 mm, a legnagyobb vastagsága 47 mm és a legkisebb vastagsága 41 mm; tehát az átlagos hossza 55.4 mm és az átlagos vastagsága 44.5 mm.

A tojások kékes, szürkés alapon kisebb, nagyobb barna, vörös-barna, vörös pettyekkel, foltokkal tarkázottak. Leggyakrabban találni az elmosódott, felhőszerűen foltozott tojásokat. Általában a foltozás, pettyezés a tojás vastagabb végén található, akadnak azonban olyan tojások is, — csakúgy, mint más madárfajokénál, — ahol a foltozás a tojás vékonyabb végén van; vannak tojások, melyeken a foltozás az egyik tojáson egyenletesen vagy rendetlenül van elterjedve. Az egy-egy fészkekben talált tojások néha jellegzetesen egyforma színezést, mintázást mutatnak, de viszont vannak fészekaljok, ahol mindhárom vagy mindnégy tojáson más szín- és folt-elosztás látható. Gyakran találni határozott pontozás nélküli, elmosódott piszkos-foltozású tojásokat. Vannak egyszínű, halványkékes tojások, melyek könnyen összetéveszhetők a héja tojásaival. Azoktól mégis kékes színezetükkel térnek el. A tarka tojással telt csaknem minden fészkekben találni egy kevésbé foltozott vagy tarkázott tojást, amelyik egyúttal jóval kisebb is a többinél. Bizonyos, hogy azt tojta az anyamadár legutoljára, amikor már elfogyott a festékanyag a tojás színezésére.

Kárt úgyszólván nem, vagy csak alig tesz, míg hasznót állandóan. Mindig ott látni komolyan figyelni a mezőn, a szántások fölött, kitartó pusztítója az egérnek és más kártékony kis emlősnek. Jelenlegi megcsónkított, erdőktől megfosztott, szűkebb kis hazánkban, — ahol az igazi sasokat már csak hírből ismerjük, úgyszólván ő képviseli a nagyobb ragadozókat, helyettesíti a sasokat.

Az egerésző ölyv után leggyakrabban találni a Mecsekben a karvalyt (*Accipiter nisus*) és a héját (*Accipiter gentilis galinarum*).

Karvalyt először találtam 1909. évben, egy fészekaljat, majd 1921. évben négy lakott fészket. Egyik fészkből egymásután két fészekalj tojást szedtem és pedig május 13-án 4 tojást és június 5-én 3 tojást. A most említett tojások annyira eltérnek egymástól, hogy biztosra vehető, miszerint nem ugyanaz a madár tojta a két fészekaljat. 1925. évben két fészket találtam, 1926. évben még egy fészekaljat és azóta sok keresés után nem tudok többé ráakadni fészkére. Tojásait május 13-án találtam legkorábban és június 5-én legkésőbb. Kétszer találtam 5 tojását, egyszer hármat, öt esetben négyet egy fészekben.

A héja (*Accipiter gentilis gallinarum*) fészket öt esetben figyeltem meg. Tojását teljes fészekaljban április 13-tól április 30-ig találtam. Ez utóbbi, április 30-i kelet 1929. évi. Úgy látszik, mégis a hosszantartó tél miatt tolódott ki ilyen későre a költése. Az általam talált tojások száma 3 és 4 volt egy fészekben.

A barna kányát (*Milvus migrans*) egyszer találtam fészkelve, 1928. évi április 16-án. Fészke az erdő széléhez közel, mintegy 20 méterre egy patak által keresztül szelt völgytől, bükkfán, 14 méter magasban. A fa elég nehezen volt megmászható, részben simasága miatt, másrészt, mert a fészek a fa első elágazásába úgy volt beleépítve, hogy éppen a fészek miatt volt nehéz feljutni a fészek fölé. Fészke olyan volt, mint a *Buteo buteo*-é. Benne két tiszta tojás volt, melyek hasonlítanak a *Buteo* tojásokhoz, de kisebbek. A tojások hossza 55 és 54 mm, vastagsága mindkettőé 42 mm.

Darázsölyv (*Pernis apivorus*) fészket 1921. évi május 29-én találtam, a hegység északtól védett oldalán, az erdő elején, egy elhagyott gyalogösvény mentén álló cserfán, 15 méter magasban 2 tojással. Egy héttel előbb is megvizsgáltam a fészket, akkor még üres volt. A két tojás alakra nézve, mint színezetben igen eltért egymástól. Egyik 52 mm hosszú, 44 mm vastag, a másik 50 mm hosszú és 42 mm vastag. Egyik egész más mintázatú, színezésű, mint a másik. Fészket többször nem találtam.

Kis békászó sas (*Aquila pomarina*) fészkéhez csak egyszer volt szerencsém. Fészket találtam 1924 május 11-én, az erdő mélyén, bükkfán, 14 méter magasban. A fa ág nélküli igen vastag, síma törzsű fa volt, alig lehetett feljutni rá. Két tojása tiszta volt. Tojások hossza: 64 és 62 mm, vastagsága: 51 és 49 mm.

Kígyászölyvet (*Circaetus gallicus*) kétszer találtam fészkelve, ugyanazon az erdei fenyőfán, Először 1924. évi április 27-én. A fészek a Mecsek hegység csúcsának, a 682 méter magas Zengőnek északra néző oldalában, a csúcstól mintegy 1 km távolságban, egy völgyben húzódó cserkészút mellett álló fenyőfán, 15 méter magasságban volt. A fenyőfát, — melyen a fészek állt, alul csaknem karvastagságú, feljebb vékonyabb gúzs (iszalag) inda annyira körülfonta, hogy emiatt alig lehetett megmászni. Fészek kis fenyőgallyakkal volt bélelve. Csészéje alig volt. Fészek meglehetősen hanyagul épített, laza tákolmány volt. A fészekben lévő egyetlen tojás mérete 75 és 58 mm. Tojás zavaros volt.

Másodszor 1926 május 16-án találtam szintén egy tojását a kígyászölyvnek ugyanezen fészekben. Tojásban már kifejlett embrió volt. Mérete 78 mm hosszú és 59 mm vastag.

A felsoroltakon kívül más ragadozónak a Mecsekben való fészkeléséről nincs tudomásom. Nem adom azonban fel a reményt, hogy más fajokat is találjak. Szép Mecsek hegységünk egybefüggő erdőterülete, az erdőben található patakok, tisztások, csendes, ember nem járta völgyek és szakadékok nagyon alkalmas fészkelési helyeket kínálnak ragadozóinknak.

Holló (*Corvus corax*). Két hollópár fészkel a Mecseknek általam ismert részében. Egyiknek fészket 1925 március 30-án találtam mély szakadék szélén, bükkfán, 14 méter magasságban. A fészekben egy kikelt fia és négy tojás (közülük

1 záp volt.) Az erdőrészt, melyben a hollófészkek állt, a télen vágás alá került. A holló a következő évben, 1926-ban, 250 méterrel beljebb vonult az erdőbe. Ezt az erdőrészt is kivágták. 1927. évben fészket nem találtam meg. Következő évben, 1928 március 11-én ismét ráakadtam fészkére. A régi fészektől 1½ km távolságra mély sziklás szakadék szélén álló bükkfán, 15 méter magasban.

A második hollófészket 1928 március 4-én találtam 6 tojással egy bükkös szélén, bükkfán, 20 méter magasban.

Röviden még csak azt kívánom megjegyezni, hogy az a néhány komolyan számba jöhető és tudományos alapon és célra gyűjtő oologus a tojásgyűjtéssel csak elenyésző csekély kárt tesz a madarakban. Bátran merem állítani, hogy senki olyan alaposan nem ismeri a madarakat, mint éppen az oologus. Senki nem kutatja úgy át a madárlakta terepet, erdőt, mezőt, nádat, járhatatlan ingoványokat és nincs helyes fogalma a madarak számbeli elterjedését és fészkelési viszonyait illetően, mint annak, aki fészket keres. Nincs másnak alkalma ellesni a madárellet legszebb, legbensőbb mozzanatait, mint a tojásgyűjtőnek, ki órákhosszat keres, figyel egy-egy madarat, aki évekig jár egy-egy fészkek után.

Egyenesen hasznára van az a pár tudományos alapon álló oologus az ornithologia tudományának. Egyes madárfajok letelepedéséről, elterjedéséről és fészkeléséről legtöbbször az oologus ad megbízható, kimerítő megfigyeléseket. Azonban még más haszon is háramlik a közre és tudományra, amennyiben minden gyűjtemény előbb-utóbb közkinccsé válik. A tojásgyűjtéssel a madárelletben okozott csekély veszteség bőven kárpótlást nyer azzal az óriási haszonnal, amit az oologusok a tudománynak szereznek.

DAS HORSTEN DER RAUBVÖGEL UND RABEN IM MECSEK-GEBIRGE

Von EDUARD AGÁRDI, Püspökszenterzsébet

DER bekannteste, grössere Raubvogel des Gebietes ist der Mäusebussard. Jahresvogel, doch im Herbst und Winter häufiger. Im Frühling zieht er ins Gebirge, um zu nisten. Im Sommer, wenn die Jungen flügge geworden, schlägt er seinen Aufenthalt besonders auf Wiesen auf. Im Winter ist er an den Strassen zu treffen. Seine Brutzeit ist im April. Das früheste Gelege mit drei stark bebrüteten Eiern fand ich am 2. Apr. 1928, das späteste mit zwei klaren Eiern am 10. Mai 1925. Am 27. März 1927 sah ich ein Exemplar vom Horste abstreichen, doch wurde der Horst nicht untersucht. Am 6. Apr. 1927 beobachtete ich vier brütende Mäusebussarde. Die Brutzeit wird von der Witterung weniger beeinflusst, als bei den kleineren Vögeln. Als nach dem strengen Winter 1928/1929 der

Frühling sehr spät eintraf, fand ich am 28. Apr. derartig stark bebrütete Eier, dass nach einer Woche die Jungen ausgeschlüpft wären. Rechnen wir 21 Tage Brutdauer, so ist die Brutzeit auch in diesem Falle normal zu betrachten. Als Horstbaum wählt er am liebsten starke, glattrindige Buchen, öfters Zerreiben, seltener Eichen, Nadelholz und Kirschbäume. Einmal fand ich den Horst in einem Loranthus-Busch, der auf dem Gipfel einer Zerrebbe, 20 m hoch seinen Stand hatte. Der Horst steht gewöhnlich in einer Höhe von 15 m, einmal fand ich denselben 7 m, ein anderes Mal 25 m, viermal 20 m hoch. Die Grundlage bilden starke Äste, die nach oben dünneren Zweigen weichen. Die Vertiefung ist Flach. Ein neuer Horst ist ziemlich hoch und gut gebaut, die alten — welche ebenfalls bewohnt werden, sind niedriger. Letztere fand ich nur in drei Fällen vom Bussard wiederbenutzt. Beim Horste wurden nie Reste eines Vogels oder Wildes angetroffen.

Einmal lag ein Maulwurf im Horst. Der brütende Altvogel, den der vom Horste herausragende Stoss verrät, lässt den Beobachter ruhig bis zum Horstbaum herankommen und fliegt gewöhnlich erst dann ab, wenn man an den Stamm klopft oder Lärm schlägt. Lautlos zieht er seine Kreise über dem Horst und stösst auch beim Besteigen des Baumes nicht auf den Eiersammler. Versuchsweise bedeckte ich einst ein volles Gelege (vier Eier) mit dürrer Laub und Zweigen und fand nach einer Woche den Horst unberührt, verlassen. Der Bussard nahm sich nicht die Mühe, nachzusehen, was mit seinen Eiern geschehen war. Wie ganz anders ist doch das Verhalten des Pirols oder rotrückigen Würgers beim Nest! Der Mäusebussard überlässt ohne Gegenwehr oder Besorgnis bei Störung zu zeigen, seine Eier ihrem Schicksal. Man kann jedoch die Eier eines Geleges mehrmals in die Hand nehmen, ohne ein Verlassen des Horstes befürchten zu müssen. Die Gelege enthalten 2, 3 und 4 Eier. Die von mir untersuchten Gelege mit 3 Eiern waren so zahlreich, wie diejenigen mit 4. Gelege mit 2 Eiern sind seltener. Maximum der Eier meiner Sammlung 60×47 mm, minimum 52×41 mm.

Nach dem Mäusebussard sind Sperber und Habicht die häufigsten Raubvögel des Mecsek-Gebirges. Am 13. Mai 1921 entnahm ich einem Sperberhorst 4, und am 5. Juni 3 Eier. Die Eier der beiden Gelege sind derart verschieden, dass sie nicht von einem Weibchen stammen können. Das früheste Sperbergelege fand ich am 13. Mai, das späteste am 5. Juni. Zweimal bestanden die Gelege aus 5, einmal aus 3 und fünfmal aus 4 Eiern.

Volle Gelege des Habichts fand ich vom 13. bis 30. April. Letzteres Datum bezieht sich auf 1929. Es scheint der langdauernde Winter die Brutzeit verspätet zu haben. Stückzahl der Eier in den von mir gefundenen Gelegen: 3 und 4.

Den schwarzen Milan fand ich einmal, am 16. Apr. 1928 horstend. Der Horst stand in einem Tale, etwa 20 m vom Bach entfernt, in der Nähe eines Waldsaumes, 14 m hoch, auf dem ersten Seitenaste einer Buche. Masse der darin gefundenen zwei klaren Eier: 55×42 , 54×42 mm.

Einen Wespenbussardhorst fand ich am 29. Mai 1921. Er stand neben einem verlassenen Fusssteig auf einer Zerreiche, 15 m hoch, und enthielt 2 Eier: 52×44 , 50×42 mm. Vor einer Woche war der Horst noch leer.

Der einzige von mir gefundene Schreiadlerhorst, am 11. Mai 1924, stand im Waldinneren, 14 m hoch, auf einer starken Buche. Masse der beiden Eier: 64×51 , 62×49 mm.

Den Horst des Schlangenadlers fand ich zweimal auf derselben Kiefer, 15 m hoch. Der Horstbaum stand auf der Nordseite des Zengö und war von einer starken Waldrebe umschlungen, die das Ersteigen sehr erschwerte. Die kaum wahrnehmbare Mulde des ziemlich lose gebauten Horstes war mit kleinen Nadelzweigen belegt. Masse des Eies vom 27. Apr. 1924: 75×58 mm, des Eies vom 16. Mai 1926: 78×59 mm.

Andere Raubvögel wurden von mir bisher im Mecsek-Gebirge horstend nicht gefunden, doch hoffe ich die Liste noch vervollständigen zu können.

In dem mir bekannten Gebiete des Mecsek-Gebirges brüten 2 Kolkrabepaare. Das Nest des einen Paares fand ich am 30. März 1925 auf einer Buche, 14 m hoch. Es enthielt 1 Junges und 4 Eier (1 Ei von diesen faul). Im nächsten Winter wurde die Stelle abgeholzt und des Rabenpaar baute 1926 250 m, weiter, gleichfalls auf eine Buche sein Nest, in welchem ich am 31. März Junge von Sperlingsgrösse vorfand. Auch dieser Waldteil wurde abgeschlagen. 1927 fand ich kein Nest, aber am 11. März 1928 stand das Nest vom alten Standort $1\frac{1}{2}$ km entfernt wieder auf einer Buche. Auch am 1. April 1929 brütete ein Rabe darauf.

Das Nest des anderen Paares fand ich am 4. März 1928 mit 6 Eiern belegt, 20 m hoch, auf einer Buche. Es war mit Wildschweinborsten gefüttert. Ich entnahm die Eier für meine Sammlung und fand am 2. April im Neste wieder 6 Eier, die stark bebrütet waren. Auch diese Eier wanderten in meine Sammlung

und das Weibchen legte zum dritten Male, diesmal jedoch etwa 1 km entfernt vom Standort des früheren Nestes. Die Jungen wurden ungestört grossgezogen. 1929 kam das Paar nicht zum Brüten, obzwar es ständig in der Nähe des Nestes zu beobachten war und keine Störung erfuhr.

AZ OXYURA LEUCOCEPHALA (SCOP.) ERDÉLYBEN

Írta: DOBAY LÁSZLÓ

NEM csupán az ornitológust, de igen sok esetben a vadászt is különösebben érdeklik a madárvilágnak azok az alakjai, melyeknek előfordulása nem mindennapos, s melyeknek gyér és szórványos föllépése a hőmérsékleti viszonyok szélsőségeihez, vagy azokhoz az izoláltan beálló elemi csapásokhoz fűződik, melyek a természet harmónikus lepergő rendjét kisebb-nagyobb területeken s változó méreteken meg szokták zavarni. Ilyenek az árvizek, hosszabbantartó erős viharok, szokatlanul nagy hóesések, mindent felperzselő tikkasztó forróság és lokálisan jelentkező állati dögvészek. Ezek az emberiség szempontjából mind igen szomorú jelenségek, de az ornitológust és a vadászt csaknem minden esetben többé-kevésbé érdekes meglepetések elé állítják. Vagy nem meglepetés számba megy-e, mikor Csík megyében az Olt, helyenként elposványosodott folyása mellett seregestől jelenik meg a *Platalea leucorodia* és *Pelecanus crispus*, Kis-Küküllő megyében a *Plegadis falcinellus*, *Larus fuscus*, a *Rissa tridactyla*, a Sztrigy völgyében a *Phalacrocorax pygmaeus*, mezősi tavakon a *Cygnus olor* . . . ? Még az *Ardeola ralloides* megjelenése is bizonyos izgalmat kelt vadászaink között, egyfelől, mert ritka, másfelől mert »kócsag« ez is.

Az *Oxyura leucocephala* nem tartozik szorosán az elvétve jelentkező madaraknak eme csoportjába s ha mégis az elmondottak kapcsán említem, teszem azért, mert három esetben a Kis-Küküllő folyó tavaszi áradásának alkalmával találkoztam vele. Kis-Küküllő megyében, Mikefalva község határában nevezett folyó medre egy nagy félkör alakú ivet ír le, egy buja rétséget zárva körül, mely közepe felé fokozatosan mélyül. Nagyobb áradásoknál a kilépő folyó ezt a rétséget elönti úgy, hogy csupán a füzekkel benőtt folyópart járható. Ez a periódikus vízterület éppen a tavaszi vonulás idején nagy tömegekben és sokfajú madárnak nyújt alkalmas találkozó helyet. Nem lesz talán érdektelen ezt a társaságot nagyjában ismertetni: *Anas platyrhynchos*, *penelope*, *querquedula*, *crecca*, *Spatula clypeata*, *Nyroca fuligula*, *ferina*, *nyroca*, ritkábban *Anas strepera*, *acuta*, *Bucephala clangula* és egy esetben a *Netta rufina*. Kevés *Mergus merganser*, sok *Mergus albellus*, egy-egy *Podiceps griseigena*. A széleken és tocsogós helyeken *Ardea cinerea* és *purpurea*, *Tringa erythropus*, *totanus*, *ochropus* és sok *glareola*, *Philomachus pugnax* 50-es csoportokban, néha *Charadrius apricarius* egész felhőkben, egy-néhány *Calidris ferruginea*. A kiöntés felett *Milvus migrans*, egy-egy *Larus ridibundus*, s ha az áradás későn köszönt be, sok *Chlidonias nigra*, s 1—1 *leucoptera*.

1903 március hó végén a hirtelen olvadás következtében keletkezett jégtorlódások helyi kiöntéseket okoztak, melyek az útban lévő madarak nagy tömegei-